

До спеціалізованої вченої ради Д 35.051.01
Львівського національного університету
імені Івана Франка

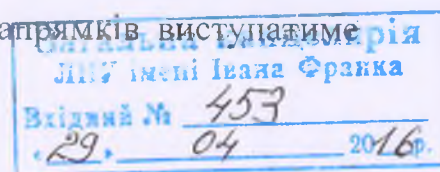
ВІДГУК

офіційного опонента Талавирі М. П. на дисертаційну роботу
Філяка Максима Сергійовича на тему “ Система показників у механізмі
регулювання сталого розвитку території ”, подану на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка
та управління національним господарством

*Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок із науковими
програмами, планами і темами*

Одним із найважливіших напрямків розвитку сільського господарства є забезпечення механізму регулювання сталого розвитку сільських територій. Згадана проблематика у вітчизняній та зарубіжній літературі відносно не нова проте недостатнє її досліджуваність є надзвичайно актуальною в контексті розвитку сільських територій та виконання «Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки», яка затверджена Міністерством сільського господарства та продовольства України. Питання регулювання сталого розвитку територій є ключовими в спільній аграрній політиці Європейського Союзу та інших найбільш розвинутих країн світу. Такими вони мають стати і в Україні яка має досить високий аграрний потенціал.

Питання удосконалення системи показників у механізмі регулювання сталого розвитку територій є надзвичайно важливим для розвитку сільськогосподарського виробництва та інших галузей національної економіки. Забезпечення повноцінного сталого розвитку територій повинно бути пріоритетним завданням держави в сфері аграрної політики. Його практичне вирішення передбачає використання системи показників та інших заходів регуляторного характеру де одним із найважливіших напрямків виступатиме

баланс між економічним, екологічним та соціальним чинниками. Таким чином система показників забезпечить вирівнювання умов проживання значною частини населення країни до об'єктивно необхідних умов розвитку територій які уособлюють культуру, традиції та інші якісні характеристики підтримки та регулювання сталого розвитку територій.

Підтвердженням актуальності теми дисертаційної роботи слугує також її зв'язок з науково-технічною програмою Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій «Основні напрями інноваційного розвитку виробництва та переробки тваринницької продукції в Західному регіоні України» (державний реєстраційний номер 0108U00131). Робота виконана відповідно до Стратегії розвитку Львівської області на 2014 - 2020 р. з прогнозом до 2025 р. і Меморандумом про співпрацю між Львівською обласною радою, Львівською обласною державною адміністрацією та Федерацією канадських муніципалітетів від 22 квітня 2013 року, відповідно до Постанови Кабінету міністрів України від 16 листопада 2011 р. № 1186 «Про затвердження Порядку розроблення, проведення моніторингу та оцінки реалізації регіональних стратегій розвитку». Автор виконав аналіз існуючих стратегій розвитку і запропонував інтегровані показники сталого розвитку.

З огляду на вище відмічене, можна стверджувати, що дисертаційне дослідження у системі показників щодо удосконалення механізму сталого розвитку територій є актуальним і відповідає вимогам часу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Дисертаційна робота М.С. Філяка є виконаним особисто науковим дослідженням, у якому узагальнено і обґрунтовано теоретико-методологічні і практичні засади реалізації впровадження системи показників у механізмі регулювання сталого розвитку територій.

Результати досліджень автора є обґрунтованими та достовірними.

Висновки й рекомендації отримані, у результаті аналізу наукових досліджень, кваліфікованої аналітичної роботи, вивчення й дослідження наукових здобутків вітчизняних та зарубіжних учених розробки системи показників та механізмів сталого розвитку територій.

Висновки та рекомендації дисертаційної роботи підтверджуються використанням загальноприйнятих в економічній науці методів наукового пізнання та спеціальних методів наукового дослідження національної економіки, а саме: метод логічного аналізу – для узагальнення теоретичних засад концепції сталого розвитку та формування показників соціально-економічного розвитку; економіко-статистичні методи для обробки статистичних даних про рівень розвитку національної економіки та окремих її регіонів; структурно-функціональний метод – для формування бази даних системи показників сталого розвитку території; моделювання – для розробки векторної моделі супроводу впровадження елементів сталого розвитку в рамках планів розвитку різнорідних територій різного рівня - від місцевого до обласного масштабів; графічні методи – для подання наочного зображення результатів оцінки розвитку регіонів; метод анкетування – для ранжування вимірників у складі показників сталого розвитку.

Дисертантом застосовано методику, яка ґрунтується на базових принципах економічної теорії, а також на теоретико-методологічних засадах системного вивчення суспільних явищ та процесів на рівні національної економіки. Результати дисертаційної роботи відповідають визначеній меті.

Запропоновано науково-методологічні підходи до оцінювання рівня визначення системи показників у механізмі регулювання сталого розвитку територій, що сприятиме формування дієвого механізму управління цими процесами відповідно до європейських вимог господарювання.

Реалізація пропозицій автора сприятиме вдосконаленню система показників у механізмі регулювання сталого розвитку території, активізації органів місцевого самоврядування та сільських громад у забезпеченні сталого розвитку територій сільської місцевості. Зроблені автором узагальнення

спираються на результати теоретичних і аналітичних досліджень.

Про обґрунтованість і достовірність викладених у дисертації положень, висновків і рекомендацій свідчить їх апробація, здійснена на практиці: теоретичне значення дослідження полягає в удосконаленні методів формування системи показників сталого розвитку окремої території, яка може стати основою формування стратегії розвитку території на рівні громади чи області. Результати роботи науково обґрунтовують підходи до дослідження сталості розвитку територій на прикладі місцевих сільських громад у регіонах України

Результати дослідження оприлюднено на 11 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження

Результати дисертаційного дослідження свідчать, що наукові положення, висновки і пропозиції сформульовані дисертантом самостійно. Вони містять елементи наукової новизни і відображають особистий внесок автора у поглиблення теоретико-методологічних і методичних основ дослідження територіальних економічних систем та розроблення науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення системи показників у механізмі регулювання сталого розвитку території.

На основі аналізу науково-теоретичних та практичних основ і результатів дослідження управлінських підходів до забезпечення процесів інтеграції й сталого розвитку територій, виявлення тенденцій та окреслення стратегічних напрямів реалізації процесів децентралізацій досліджуваних територій в умовах поглиблення ринкових відносин можна зробити висновок, що дисертаційній роботі притаманні наукова новизна та практична спрямованість. Найбільш суттєвими елементами наукової новизни, які виносяться на захист, є наступні:

- на основі узагальнення науково-теоретичних підходів та аналізу теорій сталого розвитку сільських територій обґрунтовано поняття збалансований розвиток та його суттєві відмінності від сталого розвитку сільських територій в

контексті національного господарства у структурі економічної системи ринкового спрямування (с. 18-20);

- обґрунтовано необхідність формування сучасних підходів до сталого розвитку сільських територій, що передбачає чітке розмежування української, російської, польської та північноєвропейської системи показників, визначено ролі і місце західного регіону у формуванні основних макро і мікро економічних показників сталого розвитку (с. 27-29);

- узагальнено методологічні підходи до дослідження теорій інтеграції організації з економічного співробітництва та розвитку, щодо визначення показників в системі національних рахунків (с. 38); обґрунтовано взаємозалежність і взаємообумовленість процесів формування основних макроекономічних показників сталого розвитку та сільських територій в західному регіоні (с. 47);

- розроблено методологію управління та планування сталого розвитку регіону та визначено роль і місце економічного зростання та запропоновано темп зростання такого макроекономічного показника як валовий внутрішній продукт (с. 53-54);

- досліджено особливості переоруту від однієї фази розвитку до іншої на рівні сталості сільських територій досліджуваного регіону (с. 65-67);

- здійснено оцінювання тенденцій змін соціально-економічного розвитку сільських територій, їх прогнозування за окремими показниками використання альтернативних джерел енергії у Львівській області (с. 92-94); розроблено модель взаємодії складових соціально-економічної результативності рівня використання легкових автомобілів (с. 95);

- розроблено авторську модель використання системи показників, в якій є важливим чинником сталого розвитку територій інтенсивність міграції у досліджуваному регіоні у розрахунку та тисячу осіб наявного населення (с. 97-99), а також розраховано напрями удосконалення механізму регулювання сталого розвитку територій у сільській місцевості (с. 102-103);

- окреслено підходи стосовно удосконалення числових індикаторів

які є частиною вимірника міри рівня добробуту у структурі безробіття; удосконалено соціальний індекс для системи сталого розвитку даного регіону (с. 111);

– підвищує науковий інтерес розрахунку індексу щодо визначення позитивної зміни у громаді викликаній активізацією розробленою автором за методикою зваженого багато факторного аналізу який дає можливість визначити основні вимірники сталого розвитку та встановити шкалу градації (с. 133-135);

– практичне застосування розробленої системи показників сталого розвитку знайшло відображення при використанні стратегії сталого розвитку регіону з використанням SWOD- аналізу при визначенні політики сталого розвитку даного регіону (с. 159-161).

Науковою новизною характеризуються й інші положення дисертаційної роботи.

Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднено в 30 наукових працях, з яких: 1 монографію, 19 одноосібних наукових праць та 4 спільні наукові праці, у тім числі 6 – у фахових виданнях.

Кількість, обсяг, зміст та якість друківаних праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікацій основного змісту дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук та надають авторові право публічного захисту дисертації.

Зміст автореферату відповідає основним положенням, висновкам і рекомендаціям, які містяться в дисертаційній роботі.

Теоретична і практична цінність одержаних результатів

Теоретико-практична цінність результатів дослідження обґрунтовується теоретичним узагальненням і окресленням нових підходів до вирішення проблемних питань управління у сфері інтеграційно-конвергентного розвитку сільських прикордонних територій України, а також сформульованими висновками та пропозиціями щодо удосконалення управління процесами інтеграції та конвергенції територіальних економічних систем, які мають практичне впровадження і можуть використовуватися органами державної влади та управління у процесі формування дієвих підходів для забезпечення сталого розвитку територіальних систем.

Результати наукового дослідження знайшли практичне застосування, що підтверджується відповідними довідками про їх використання, зокрема: Міністерством аграрної політики та продовольства України у процесі аналізу та оцінки розвитку сільських територій (довідка № 37-11-1-13/671 від 20.01.2016), департаментом агропромислового розвитку Закарпатської обласної державної адміністрації під час розроблення й формування Регіональної програми розвитку Закарпатської області на період до 2020 р. та напрямів до 2025 р., проекту Програми економічного та соціального розвитку області на 2015 рік та основних напрямів розвитку на 2016 і 2017 рр. (довідка № 01-17/805 від 22.10.2015); департаментом економічного розвитку і торгівлі (довідка № 02.1/767 від 27.10.2015); управлінням зовнішньоекономічних зв'язків, інвестицій та транскордонного співробітництва (довідка № 05.1-06.328 від 26.10.2015); Ужгородською районною державною адміністрацією під час розроблення Стратегії соціально-економічного розвитку Ужгородського району (довідка № 125/01-18 від 15.10.2015).

Методичні рекомендації та пропозиції щодо активізації процесу управління сільськими прикордонними територіями в умовах інтеграції й конвергенції використані виконавчим апаратом Закарпатської обласної ради під час розроблення й формування Програми економічного та соціального розвитку

Закарпатської області на 2015 рік, а також на коротко-, середньо- і довгострокову перспективи сталого розвитку області (довідка № 01-17/726 від 28.10.2015).

Теоретичні та методичні розробки дисертанта запроваджені в навчальний процес ДВНЗ “Ужгородський національний університет” при викладанні дисциплін “Національна економіка”, “Економіка аграрних підприємств”, “Регіональна економіка” та “Державне регулювання економіки” в системі підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів із спеціальності “Економіка підприємств”, “Облік і аудит”, “Фінанси і кредит”, “Банківська справа” (довідка № 3978/01-27 від 02.12.2015).

Дискусійні положення та окремі зауваження до дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, його наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, слід зробити деякі зауваження та наявність окремих дискусійних положень:

1. Вважаємо, що у дисертаційній роботі у першому розділі здобувачу було більш ширше викласти авторське бачення і пропозиції щодо удосконалення структурно логічної схеми переваг сталого розвитку в Західному регіоні з використанням показників макроекономічної стабільності в системі національних рахунків (с.25-26).

2. Заслужували на більш детальне висвітлення проблеми забезпечення та розробки територіальної стратегії у тісній взаємодії та взаємозв'язку із стратегією сталого розвитку нового четвертого технологічного укладу (с. 31-32).

3. У дисертаційній роботі слід було б обґрунтувати концептуальні та методичні підходи щодо питання розвитку системи показників у механізмі сталого розвитку території більш конкретніше та логічного б було перенести його в перший розділ, а у другому розділі зробити більш детальний аналіз існуючого стану сталого розвитку території (с. 48).

4. Доцільним б було розглянути стан сталого розвитку територій на різних рівнях, з точки зору макро, мікро та мезо-рівнях. Суспільство звертає

увагу на сталий розвиток на макrorівні з точки зору розвитку макроекономічних суб'єктів а саме: домашніх господарств, підприємницького сектору, державного та сектору закордону (с. 53).

5. Сталий розвиток території набуває більш повноцінного значення якщо його розглядати під кутом раціонального співвідношення економічного, екологічного та соціального чинників з врахуванням впливу, влади бізнесу та суспільства (с. 53).

6. При визначені рівня економічного зростання виникає необхідність розрахунку валового внутрішнього продукту на одну людину в середньому на одну людину, а також в розрахунку на одну людину в досліджувальному Західному регіоні (с. 54-55).

7. В процесі написання дисертації доцільно використовувати наукові терміни та докази а не літературні домисли (чи потрібно, чи ні, чи не виникає подиву), і процес досліджування повинен базуватися на аналізі сучасного стану економік найбільш розвинутих країн світу (с. 81-82).

8. При визначені показників соціального розвитку в системі сталого розвитку сільських територій доцільно б дуло визначити кількість медичних показників у розрахунку на десять тисяч населення у сільській місцевості, а також визначити для кожного населеного пункту кількість ФАПВ, шкіл, газопроводів, доріг із твердим покриттям і інші (с. 92).

9. Виникає необхідність комплексного досліджування при проведені опитування місцевих громад тому що, грошові надходження від місцевих жителів які працюють закордоном є одним із шляхів розвитку місцевих громад (с. 168-173).

10. Чи є доцільним порівнювати розвиток індексу економіки у Донецькій та Львівських областях, адже за основними показниками сталого розвитку вони зовсім різні (с.184).

Загальний висновок

Дисертація Філяка Максима Сергійовича „Система показників у механізмі регулювання сталого розвитку території” є самостійним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему. Дисертант проявив високий рівень теоретичних знань, різнобічне володіння аспектами досліджуваної проблеми.

Отримані в роботі науково обґрунтовані результати в сукупності забезпечують вирішення наукового та практичного завдання – розроблення положень та рекомендацій щодо удосконалення системи показників у механізмі регулювання сталого розвитку території

Виклад матеріалу у дисертаційній роботі послідовний і логічний. Дисертація написана автором грамотно, висновки та пропозиції науково обґрунтовані.

За структурою, змістовим наповненням, новизною, важливістю й глибиною наукових розробок дисертаційна робота відповідає вимогам пп. 9, 10, 12 “Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 {із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 та № 1159 від 30.12.2015}, а її автор Філяк Максим Сергійович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:
директор Науково-дослідного інституту
економіки і менеджменту
Національного університету біоресурсів і
природокористування України,
доктор економічних наук, професор

*Відомо надійшло
до департаменту
всередині кафедри
29 серпня 2016р.*

М. П. Талавира

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
начальник відділу кадрів
М.В. Михайліченко
27.08.2016р.

М.П. Талавира